

DESPRE RISCURI ÎN CONTRACTUL DE ANTREPRIZĂ

DOI: 10.24193/SUBBJur.69(2024).3.64-96

Data publicării online: 17.03.2025

Daria-Ioana PREDA*

Rezumat: Riscul, din perspectivă juridică, reprezintă un element obiectiv, independent de voința părților, ce reflectă incertitudine și imprevizibilitate. Totodată, acesta este un eveniment capabil să afecteze echilibrul contractual și să genereze consecințe nefavorabile pentru ambele părți. Prin urmare, lucrarea dorește să exploreze modalitatea de gestionare a riscurilor în contractul de antrepriză, punând accent pe importanța menținerii unui echilibru just între părți și pe modul în care aceste riscuri pot fi ajustate atunci când se ivesc pe parcursul contractului. Antreprenorul, în calitate de profesionist, își asumă aducerea la îndeplinire a obligațiilor contractuale în mod independent, pe propriul risc, având totodată o libertate de organizare și o responsabilitate privind finalitatea contractului. Studiul urmărește clarificarea influenței riscurilor asupra drepturilor și obligațiilor, pornind de la reglementările actuale la care se adaugă interpretări suplimentare privind transferul riscurilor, relevanța naturii obligațiilor și rolul garanțiilor. Analiza se concentrează pe identificarea riscurilor asociate contractului de antrepriză, precum și pe modul în care acestea sunt asumate de antreprenor înainte și după momentul recepției. Totodată, este urmărită clarificarea modului în care se transferă riscurile între părți, în funcție de momentul contractual și de prevederile contractuale și se examinează impactul garanțiilor, tipologiei obligațiilor și a modalității de stabilire a prețului asupra repartizării riscurilor. Concluziile pun în lumină necesitatea unor mecanisme clare și flexibile pentru repartizarea riscurilor, contribuind la reducerea dezechilibrelor și la asigurarea unei relații contractuale echitabile și previzibile.

---

* Daria-Ioana PREDA, e-mail: dariapreda2424@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0003-2710-7414>.

Cuvinte-cheie: risc, contract de antrepriză, obligații contractuale, materiale, imposibilitatea fortuită de executare, recepție, garanție, preț contractual.

ON RISKS IN CONTRACTS FOR WORKS AND SERVICES

Abstract: The risk, from a legal perspective, constitutes an objective element that exists independently of the parties' intentions reflecting uncertainty and unpredictability. Simultaneously, it represents an event that may impact the contractual balance and result in adverse consequences for both parties. Consequently, this paper seeks to examine the mechanisms for managing risks in contract for works and services, emphasizing the importance of maintaining an equitable balance between the parties and the mechanism through which these risks can be adjusted when they arise during the contract. The entrepreneur, as a professional, assumes the independent fulfillment of contractual obligations at their own risk, while maintaining the freedom to organize and accountability for the contract's outcome. The study explores the impact of risks on the rights and obligations of the parties, drawing from current legal provisions and offering additional interpretations concerning the transfer of the risks, the relevance of the nature of obligations and the role of guarantees. The analysis focuses on identifying the risks associated with the contract for services and works, as well as on the manner in which these risks are assumed by the contractor both before and after the moment of acceptance. Furthermore, it examines the transfer of risks between the parties based on the contractual stage and specific provisions, while assessing the influence of guarantees, the classification of obligations, and the method of determining price on the allocation of risks. The conclusions underscore the necessity for clear and flexible mechanisms to distribute risks equitably, thereby mitigating imbalances and ensuring fair and predictable contractual relationships.

Keywords: risk, contract for services and works, contractual obligations, materials, unforeseen impossibility of performance, acceptance, guarantee, contractual price.

Cuprins

Cuprins 66

Introducere	67
I. Riscurile înainte de recepție	70
A. Clasificarea obligațiilor asumate de antreprenor	70
B. Riscul bunului.....	72
C. Riscul obligației.....	74
D. Obligația de informare.....	76
E. Concluzie parțială cu privire la riscurile înainte de recepție	78
II. Riscurile după recepție	79
A. Recepția.....	79
B. Garanția pentru vicii ascunse și pentru calitățile convenite.....	82
C. Riscul sporirii onerozității propriei obligații	86
D. Concluzie parțială cu privire la riscurile după recepție.....	91
Concluzie	92
Bibliografie.....	96

Introducere

Riscul, în sens juridic, înglobează din punct de vedere terminologic atât expresia din latină *alea* – ce semnifică incertitudine – cât și noțiunile de dezavantaj și imprevizibilitate. Ideea de risc a fost definită¹ ca fiind un „eveniment prejudiciabil a cărui surveniență este incertă în ceea ce privește fie realizarea sa, fie momentul realizării; se vorbește de eventualitatea unui asemenea eveniment în general mai degrabă decât de un eveniment specific a cărui surveniență este anticipată”. O altă abordare a acestui element îl caracterizează drept un „hazard periculos cu consecințe păgubitoare [...] care impune asumarea consecințelor sale negative de o persoană, care nu creează neapărat pericolul păgubitor, ci poate profita de el, ori încearcă să îl țină în frâu”².

În materie contractuală, riscul se prezintă ca un element nefavorabil deoarece produce un decalaj în ordinea contractuală și totodată un prejudiciu, afectând întregul ansamblu de drepturi și obligații. Această împrejurare fortuită „rezidă în orice cauză care are drept efect abaterea de la împlinirea nevoii sociale pentru care partea a intrat în contract”³. Riscurile *lato sensu* modifică proiectarea inițială a părților cu privire la modul în care se va desfășura contractul din pricina evenimentului fortuit survenit ulterior acordului de voință, care poate avea cauze și efecte diferite. Printre premisele riscului se regăsește imposibilitatea fortuită de executare în tot sau în parte a obligațiilor, sporirea onerozității unei obligații sau dispariția utilității realizării obligației față de creditor. Prin urmare, nu ne rezumăm doar la

---

¹ George-Alexandru ILIE, *Riscurile în contracte de la vechiul cod la noul cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 16.

² Paul VASILESCU, *Drept civil. Obligații*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 559.

³ G. ILIE, *Riscurile în contracte*, p. 21.

teoria clasică a riscurilor deoarece acesta tratează exclusiv ipoteza imposibilității fortuite de executare.

Datorită diversității situațiilor juridice, riscurile au fost clasificate în mai multe categorii: riscul lucrului, riscul obligației și riscul contractului. Riscul ce poartă asupra lucrului surprinde corelația dintre proprietar și bunul său⁴, aplicându-se regula *res perit domino* ce semnifică „lucrul piere pentru stăpân”⁵. Cea de-a doua categorie presupune neexecutarea fortuită a obligației, implicând atât riscul obligației devenite imposibile, cât și cel al obligației corelative. Regula aplicabilă diferă în funcție de natura contractului și a obligației, în consecință se poate utiliza „lucrul piere pentru debitor”⁶, cu alte cuvinte *res perit debitori* sau *res perit creditor*—lucrul piere pentru creditor. În final, sintagma riscul contractului coincide cu riscul obligației și „nu este nici cea mai potrivită, întrucât în contractele sinalagmatice devenite imposibil de executat, ambele părți suportă riscul contractului: creditorul obligației imposibil de executat prin aceea că nu va primi ceea ce a așteptat și nici prin echivalent [...], iar debitorul acestei obligații, pentru că pierde dreptul la contraprestație”⁷.

Suportarea riscului de către una dintre părți urmărește soluționarea inconvenientelor survenite în executarea contractului și se traduce în preluarea consecințelor prejudiciabile de către acel contractant, în pofida faptului că niciuna dintre părți nu este culpabilă, însă este necesară repartizarea acestora pentru a aborda cu cât mai multă echitate acest element

---

⁴ A se vedea art. 558 C.civ. „Proprietarul suportă riscul pieririi bunului, dacă acesta n-a fost asumat de o altă persoană sau dacă prin lege nu se dispune altfel.”

⁵ Radu MOTICA, Dan NEGRESCU, *Lexicon juridic latin-român*, Lumina Lex, București, 2001, p. 248.

⁶ *Ibidem*, p. 248.

⁷ G. ILIE, *Riscurile în contracte*, p. 29.

exterior de natură aleatorie. Nu presupune repararea unui prejudiciu, ci simpla ajustare a influenței hazardului asupra contractului⁸.

Prevederile C.civ.⁹ referitoare la contractul de antrepriză adoptă orientarea literaturii de specialitate¹⁰, individualizând activitatea antreprenorului ca fiind o activitate desfășurată în mod independent și pe propriul risc. În C.civ.v.¹¹ era reglementat ca o specie a contractului de locațiune, iar potrivit doctrinei¹² această clasificare nu era precisă, căci acesta se deosebește profund de locațiune „pentru că prețul locațiunii este determinat în raport cu durata folosinței, iar contractul de antrepriză nu servește drept temei pentru folosința unui lucru”¹³.

Contractul de antrepriză se încheie și se execută, ca regulă, pe riscul antreprenorului, presupunând așadar că, în lipsă de stipulație contrară, antreprenorul suportă riscul materialelor utilizate pentru executarea contractului, costurile de pregătire a executării contractului în măsura în care contractul este desființat ulterior, riscul imposibilității fortuite de executare a prestației, riscul sporirii onerozității proprii prestației, respectiv riscul viciilor ascunse pe care le-ar prezenta aceste materiale. Prin contract, antreprenorul poate asuma suplimentar inclusiv riscul neatingerii fortuite a finalității

---

⁸ *Ibidem*, p. 24.

⁹ A se vedea art. 1851 alin (1) C.civ. „Prin contractul de antrepriză, antreprenorul se obligă ca, pe riscul său, să execute o anumită lucrare, materială ori intelectuală, sau să presteze un anumit serviciu pentru beneficiar, în schimbul unui preț.”

¹⁰ Francisc DEAK, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, vol. II, Ediția a IV-a, actualizată de Lucian MIHAI și Romeo POPESCU, Ed. Universul Juridic, București, 2006, p. 188.

¹¹ A se vedea art. 1412 C.civ.v. „Locațiunea lucrărilor este un contract prin care una din părți se îndatorește drept un preț determinat, a face ceva pentru cealaltă parte”.

¹² Constantin HAMAGIU, Ion Rosetti-BĂLĂNESCU, Alexandru BĂICOIANU, *Tratat de drept civil român*, vol. II, Ed. All, București, 2002, p. 605.

¹³ Fr. DEAK, *Tratat de drept civil*, p. 192.

urmărite de beneficiar, cu consecința că nu va putea pretinde plata prețului deși a executat integral propria obligație. Riscurile care sunt în sarcina antreprenorului îl privesc pe acesta fie în calitate de debitor al obligației de a executa lucrarea sau de a presta serviciul, fie pot viza materialele folosite.

Pe toată durata de executare a contractului de antrepriză, așadar anterior realizării recepției, antreprenorul își asumă majoritatea riscurilor contractuale, premisa fiind calitatea sa de profesionist și independența economică și operațională de care acesta se bucură în realizarea obiectivului. După momentul în care are loc recepția, majoritatea riscurilor se transferă la beneficiar, însă o parte rămâne în continuare acoperită prin garanțiile pe care le oferă antreprenorul.

I. Riscurile înainte de recepție

A. Clasificarea obligațiilor asumate de antreprenor

Obligațiile se pot divide în obligații de rezultat și obligații de mijloace, clasificare consacrată de Codul civil¹⁴ și cu o aplicabilitate semnificativă în ceea ce privește problematica riscurilor. Deosebirea principală între cele două rezidă în sarcina probei în caz de neexecutare a obligației, în privința celor de rezultat neatingerea obiectivului consimțit este asimilată cu neexecutarea, în schimb la cele de mijloace trebuie probat în continuare că nu s-ar fi depus toată diligența necesară. În funcție de natura obligației asumate, apariția imposibilității de executare produce consecințe diferite.

---

¹⁴ A se vedea art. 1481 C.civ. „În cazul obligației de rezultat, debitorul este ținut să procure creditorului rezultatul promis. În cazul obligațiilor de mijloace, debitorul este ținut să folosească toate mijloacele necesare pentru atingerea rezultatului promis.”

De regulă, obligația asumată de antreprenor este una de rezultat, cu consecința sa tipică că el nu va putea pretinde plata prețului sau echivalentul costurilor efectuate pentru pregătirea executării, atunci când rezultatul nu poate fi atins, fiindcă neobținerea acestuia conduce la pierderea dreptului la contraprestație. Prin urmare, ceea ce îl expune pe antreprenor este tocmai faptul că își asumă un anumit rezultat, așadar lucrările suplimentare neprevăzute la momentul încheierii contractului vor fi în sarcina sa. Chiar și așa, ar putea să limiteze această expunere la riscuri, prin stabilirea explicită a prestațiilor pe care și le asumă în contract, deci orice prestație suplimentară a cărei necesitate apare în derularea contractului, va fi o prestație neasumată contractual, altfel spus nesuportată de el. De asemenea, antreprenorul își poate limita și mijloacele pe care este ținut să le utilizeze în executarea contractului, prin urmare dacă intervin chestiuni care îl împiedică să execute, va fi plătit suplimentar pentru utilizarea unor mijloace tehnice adiționale față de cele stabilite în contract.

Obligația de mijloace tinde să reducă impactul neatingerii rezultatului, întrucât antreprenorul își va asuma numai riscul imposibilității de executare a propriei obligații, fără a garanta în vreun fel obținerea rezultatului consimțit, acest risc se regăsește în sarcina beneficiarului. Astfel, în cazul în care prestațiile antreprenorului pot conduce la concluzia că a depus toată diligența necesară, acesta își va păstra dreptul la contraprestație în ciuda neatingerii rezultatului consimțit. Autonomia de voință admite chiar posibilitatea beneficiarului de a-și asuma complementar și riscul imposibilității de executare a prestațiilor asumate de antreprenor, cu consecința că acesta din urmă va fi plătit nu doar dacă execută și nu se atinge rezultatul, ci și în situația în care nu poate executa în mod fortuit.

În lumina distincției dintre obligațiile de rezultat și cele de mijloace, precum și a implicării lor în contextul contractului de antrepriză, atunci când

suntem în prezența unor obligații de rezultat, riscul neatingerii rezultatului este în sarcina antreprenorului deoarece executarea se va analiza în raport cu rezultatul, dimpotrivă în situația celor de mijloace analiza se va face în raport cu îndeplinirea antreprenorului de a depune diligențele necesare, astfel riscul se regăsește la beneficiar¹⁵. Libertatea contractuală permite părților să considere că o obligație care, în mod tipic, ar fi de diligență, este una de rezultat, consecința fiind preluarea unui risc care în mod normal nu s-ar regăsi în sarcina debitorului. În situația inversă, stabilirea convențională a unei obligații de mijloace, deși prin natura sa ar fi de rezultat, urmărește transferul riscurilor la creditor¹⁶. Prin urmare, această ajustare convențională este un mijloc prin care părțile urmăresc să modifice imputarea riscurilor.

B. Riscul bunului

Contractul de antrepriză de lucrări include atât ipoteza în care se creează un bun nou, cât și cea în care se efectuează lucrări asupra unui bun preexistent. În ipoteza în care, prin contract, se realizează un bun nou, riscul lucrului privește situația în care lucrarea, obiectul muncii antreprenorului, ori însăși materialele folosite pier sau se deteriorează anterior efectuării recepției din punct de vedere juridic. Pe de altă parte, dacă au loc lucrări asupra unui bun preexistent, riscul lucrului privește doar distrugerea sau degradarea materialelor utilizate de către antreprenor. Prin urmare, se impune stabilirea titularului dreptului de proprietate privind materialele folosite, pentru a determina cine este cel ce suportă consecințele acestor posibile pagube. În general, aceste materiale sunt bunuri de gen, iar „ asemenea lucruri pot în totdeauna fi înlocuite prin altele, debitorul putând să-și execute obligația

---

¹⁵ G. ILIE, *Riscurile în contracte*, p. 80.

¹⁶ *Ibid.*, p. 179.

sa”¹⁷. Așadar, pierirea fortuită a bunului nu presupune în mod automat o obligație imposibilă, ci constrânge o parte la suportarea consecințelor prejudiciabile produse de evenimentul fortuit intervenit anterior recepției.

Din cuprinsul dispozițiilor Codului civil¹⁸ reiese că antreprenorului îi va fi imputat riscul lucrului, în măsura în care el este cel ce procură materialele necesare efectuării lucrării. Regula¹⁹ în această materie consacră punerea la dispoziție a materialelor de către antreprenor, părțile fiind nevoite să deroge explicit pentru ca acestea să provină de la client. Suportarea riscul bunului presupune cheltuielile necesare pentru achiziționarea altor materiale, însă atunci când acest risc vizează lucrarea, antreprenorul suportă suplimentar și riscul executării din nou a prestației, fără a obține o contraprestație deoarece „el nu poate în schimb să obțină vreo plată a muncii sale”²⁰. Atunci când beneficiarul este cel ce achiziționează materialele utilizate în executarea contractului, în mod firesc, riscul bunului îl va viza pe acesta în calitate de proprietar. Totuși, legiuitorul a ales scindarea inconvenientelor privind refacerea lucrării între antreprenor și client. Astfel, beneficiarul va suporta

---

¹⁷ Dimitrie ALEXANDRESCO, *Principiile dreptului civil român*, vol. III, Ed. Tipografia Curții Regale F. Gobl Fii, București, 1926, p. 57.

¹⁸ Spre exemplu art. 1860 C.civ. „Dacă anterior recepției lucrarea piere ori se deteriorează din cauze neimputabile beneficiarului, antreprenorul care a procurat materialul este dator să o refacă pe cheltuiala sa și cu respectarea condițiilor și termenelor inițiale, ținând seama, dacă este cazul, de regulile privind suspendarea fortuită a executării obligației. Atunci când materialul a fost procurat de beneficiar, acesta este ținut să suporte cheltuielile refacerii lucrării numai dacă pierirea s-a datorat unui viciu al materialelor. În celelalte cazuri, beneficiarul este obligat să furnizeze din nou materialele, dacă pierirea sau deteriorarea nu este imputabilă antreprenorului.”

¹⁹ Art. 1857 alin. (1) C.civ. „Dacă din lege sau din contract nu rezultă altfel, antreprenorul este obligat să execute lucrarea cu materialele sale.”

²⁰ C. HAMAGIU, I. ROSETTI-BĂLĂNESCU, AL. BĂICOIANU, *Tratat de drept civil român*, p. 606.

adițional și riscul executării din nou a prestației, doar în ipoteza existenței unor vicii ale materialelor.

În consecință, riscul pieririi fortuite a bunului va fi suportat de către titularul dreptului de proprietate privind materialele folosite în executarea lucrării, prin urmare acesta este ținut să procure altele în cazul pierii sau deteriorării lucrării ori a materialelor, din cauze neimputabile cocontractantului. În plus, atunci când se impune, riscul executării încă o dată a obligației de cele mai multe ori se va regăsi în sarcina antreprenorului, el va depune pentru a doua oară munca fără a avea dreptul la o dublă contraprestație „altfel spus, antreprenorul va fi obligat să realizeze pe cheltuiala sa un alt lucru similar, fiind exonerat doar de plata daunelor moratorii, în cazul în care, prin ipoteză, pierirea lucrului nu i-ar fi fost imputabilă”²¹. Această exonerare de plată a daunelor moratorii este firească, întrucât este vorba despre o garanție, nu despre o răspundere, el neavând vreo culpă.

C. Riscul obligației

Acest risc are drept fundament imposibilitatea fortuită de executare a obligației, obligația fiind privită ca mijlocul prin care părțile își satisfac scopul pentru care au contractat, atât cel imediat cât și cel mediat, ambele subsumându-se noțiunii de cauză, definită de doctrină ca „rațiunea imediat și direct determinantă care face pe părți să contracteze”²². Dispozițiile art. 1860 din C.civ. cuprind două ipoteze distincte, cea a riscul bunului dezbătută în subcapitolul aferent și cea a riscului obligației. Cea din urmă vizează situația

---

²¹ Dan CHIRICĂ, *Drept civil. Contracte speciale*, Ed. Lumina Lex, București, 1997, p.247.

²² Dimitrie ALEXANDRESCO, *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni străine*, tomul V, Tipografia națională, Iași, 1928, p. 130.

de fapt în care pieirea sau deteriorarea materialelor conduce la neputința procurării altora de către antreprenor, datorită naturii acestora – bunuri individual determinate – astfel obligația devine imposibil de executat.

Legislație civilă²³ păstrează același principiu conturat de către Codul civil de la 1864²⁴, *res perit debitori*, potrivit căruia, în materia antreprizei, antreprenorul este cel ce suportă riscul imposibilități fortuite de executare. Evenimentul fortuit produce anumite consecințele prejudiciabile, ce se concretizează în pierderea dreptului la plata prețului pentru munca depusă, întrucât contractul de antrepriză încheiat devine caduc și nu se mai datorează prețul cu titlu definitiv. Caducitatea este o cauză de ineficacitate a actului juridic ce presupune dispensarea tuturor efectelor actului prin apariția unor împrejurări străine de părți ce justifică stingerea obligației, chiar doctrina o privește ca „cea mai adecvată figură juridică pentru calificarea manierei de desființare a contractului”²⁵.

Astfel, se evidențiază caracterul substanțial al recepției în ceea ce privește imputarea riscurilor, întrucât dacă lucrarea pierde dintr-un caz fortuit ori forță majoră înainte de a acest moment, antreprenorul va fi cel ce suportă consecințele, exceptând împrejurarea în care temeiul este viciul materialului achiziționat de beneficiar. În acest din urmă caz, nu se mai pune problema suportării unui risc de către beneficiar, „căci pieirea nu se produce dintr-un

---

²³ A se vedea art. 1864 alin (2) C.civ. „În cazul în care lucrarea a pierit ori s-a deteriorat înainte de recepție, fără vina beneficiarului, antreprenorul nu are dreptul la preț atunci când el a dat materialul sau când pieirea ori deteriorarea a avut o altă cauză decât viciile materialului dat de beneficiar”.

²⁴ A se vedea art. 1481 C.civ.v. „... dacă lucrul pierde, deși fără culpa lucrătorului, înainte însă de a fi trădat, și fără ca comitentul să fi întârziat de a-l verifica, meseriașul nu are niciun drept de a pretinde salariul său, afară numai când lucrul a pierit din cauza unui viciu al materiei”.

²⁵ Liviu POP, Ionuț-Florin POPA, Stelian Ioan VIDU, *Tratat elementar de drept civil: Obligații*, Universul Juridic, București, 2012, p. 324.

caz fortuit sau forță majoră, ci de suportarea pagubei prin procurarea unor materiale necorespunzătoare.”²⁶.

D. **Obligația de informare**

Printre alte obligații contractuale, antreprenorul își asumă și responsabilitatea în ceea ce privește informarea beneficiarului pe parcursul derulării contractului, această sarcină este „menită să răspundă în plan juridic decalajului informațional inițial între cele două părți”²⁷, iar o aplicație particulară a acestei obligații o regăsim în art. 1858 C.civ.²⁸ Obiectul informării este orice fel de element de fapt care împiedică sau îngreunează executarea corespunzătoare a obligațiilor antreprenorului, în consecință situațiile prevăzute de Codul civil sunt neexhaustive. Trăsătura comună a acestor împrejurări este faptul că sunt chestiuni independente de fapta antreprenorului, așadar este exclusă culpa, iar mai mult de cât atât cu privire la ivirea acestor situații antreprenorul nu și-a asumat un risc contractual.

În continuare, odată îndeplinită această obligație, efectele ei diferă în funcție de conduita ulterioară a beneficiarului, potrivit art. 1859 C.civ.²⁹

---

²⁶ Fr. DEAK, *Tratat de drept civil*, p. 197.

²⁷ Răzvan DINCĂ, *Contracte civile special în noul cod civil*, Universul Juridic, București, 2013, p. 210.

²⁸ A se vedea art. 1858 C.civ. „Antreprenorul este obligat să îl informeze fără întârziere pe beneficiar dacă normala executare a lucrării, trăinicia ei sau folosirea potrivit cu destinația acesteia ar fi primejduită din cauza: a) materialelor procurate sau a celorlalte mijloace pe care, potrivit contractului, beneficiarul le-a pus la dispoziție; b) instrucțiunilor necorespunzătoare date de beneficiar; c) existenței sau ivirii unor împrejurări pentru care antreprenorul nu este ținut să răspundă.”

²⁹ A se vedea art. 1859 C.civ. „În cazul în care beneficiarul, deși a fost înștiințat de către antreprenor în condițiile art. 1858, nu ia măsurile necesare într-un termen potrivit cu împrejurările, antreprenorul poate rezilia contractul sau poate continua executarea acestuia pe

Legiuitorul îi acordă antreprenorului două alternative în caz de pasivitate a clientului, fie solicită rezoluțiunea contractului, fie menține în ființă contractul continuând executarea pe riscul beneficiarului, anume riscul executării neconforme datorată refuzului creditorului de a oferi alte materiale sau de a reveni asupra indicațiilor inițiale, notificându-l în acest sens. Varianta rezoluțiunii este una atipică, deoarece de regulă această sancțiune civilă implică culpa debitorului, însă în acest caz se remarcă o culpă a creditorului, întrucât acesta împiedică executarea contractului ori atingerea finalității contractuale. Totuși, în situația în care lucrarea ar putea pune în pericol sănătatea sau integritatea persoanelor, antreprenorul are angajamentul de a recurge la rezoluțiune, altfel își va asuma riscul și va răspunde pentru pagubele produse de acesta, inclusiv față de terți. Astfel, imputarea riscului executării neconforme este influențată de îndeplinirea obligației de informare ce se află în sarcina antreprenorului. Dacă în decursul executării contractului se ivesc anumite incidente cu privire la materialele achiziționate de beneficiar, îndrumările acestuia sau orice altă situație pentru care antreprenorul nu răspunde, beneficiarul trebuie informat de îndată. Toate aceste ipoteze vizate de art. 1858 Cod civil cuprind elemente cu privire la care antreprenorul nu și-a asumat un risc contractual. În cazul în care clientul a fost informat, riscul îndeplinirii necorespunzătoare a obligației se găsește în sarcina sa, în caz contrar, antreprenorul va fi cel răspunzător pentru executarea neconformă, deși inițial acest risc nu figura printre îndatoririle sale.

---

riscul beneficiarului, notificându-l în acest sens. Cu toate acestea, dacă lucrarea ar fi de natură să amenințe sănătatea sau integritatea corporală a persoanelor, antreprenorul este obligat să ceară rezilierea contractului, sub sancțiunea de a prelua riscul și de a răspunde pentru prejudiciile cauzate inclusiv terților.”.

E. Concluzie parțială cu privire la riscurile înainte de recepție

În cadrul acestei secțiuni, am analizat aspectele juridice privind riscurile din etapa premergătoare recepției, acestea fiind guvernate de obligația antreprenorului de a finaliza lucrarea în modalitatea convenită. Pe parcursul acestei etape, antreprenorului, în calitate de profesionist, își asumă majoritatea riscurilor generate de evenimentele fortuite sau de natura obligațiilor contractuale. Clasificarea obligațiilor în **obligații de rezultat** și **obligații de mijloace** permite o distincție clară în privința răspunderii pentru neexecutare, stabilind sarcina probatorie în funcție de tipologia convenită. În ipoteza celei dintâi categorii, dacă rezultatul urmărit de către beneficiar nu este atins, atunci riscul va fi suportat de către antreprenor și presupune că acesta nu va putea solicita efectuarea plății. În schimb, în cazul obligațiilor de mijloace, chiar dacă nu a fost obținut rezultatul convenit, antreprenorul poate transfera riscul către beneficiar dacă dovedește că a depus toate diligențele necesare în atingerea acestuia. În contractul de antrepriză de lucrări, **riscul bunului** poate apărea fie în cazul realizării unui bun nou, fie în cel al intervenției asupra unui preexistent. În prima ipoteză, riscul include distrugerea sau degradarea bunului nou ori a materialelor, în timp ce, în situația în care se efectuează lucrări asupra unui bun preexistent riscul privește exclusiv materialele folosite de către antreprenor. Suportarea acestui risc se traduce prin achiziționarea altor materiale și atunci când este cazul, refacerea lucrării fără o contraprestație suplimentară. **Riscul obligației**, pe de altă parte, este legat de imposibilitatea fortuită de executare, fie parțială, fie totală. Acest risc se fundamentează pe art. 1864 C.civ. care instituie regula *res perit debitori* potrivit căreia, îi este suprimat dreptul antreprenorului de a pretinde prețul lucrării atunci când executarea este definitiv compromisă, anterior recepției. **Obligația de informare** completează acest cadru, prevenind dezechilibrele prin clarificarea și

comunicarea riscurilor inerente, în special în situațiile în care tăcerea sau lipsa de reacție a părților poate genera incertitudini. Astfel, această îndatorire contractuală devine un instrument esențial pentru menținerea unui echilibru între părți, întrucât neîndeplinirea acestei obligații transferă riscul asupra părții care nu și-a respectat îndatoririle.

II. Riscurile după recepție

A. Recepția

Recepția figurează ca o îndatorire a beneficiarului și constă în examinarea de către acesta a executării corespunzătoare a contractului de către antreprenor, conform dispozițiilor Codului civil³⁰. Această obligație a clientului are un rol confirmator, întrucât prin realizarea recepției beneficiarul confirmă faptul că lucrarea corespunde din punct de vedere tehnic prevederilor contractuale și că nu prezintă vicii aparente, cu alte cuvinte certifică conformitatea acesteia. Recepția este o treaptă deosebit de relevantă în contractul de antrepriză, fiindcă tratamentul juridic al riscurilor diferă după cum suntem înainte de recepție, respectiv după acest moment. Pe de altă parte, la momentul și la locul recepției, dacă prin contract nu este stipulat contrariul, intervine exigibilitatea prețului³¹.

---

³⁰ A se vedea art. 1862 alin (1) C.civ. „De îndată ce a primit comunicarea prin care antreprenorul îl înștiințează că lucrarea este finalizată, beneficiarul are obligația ca, într-un termen rezonabil potrivit naturii lucrării și uzanțelor din domeniu, să o verifice și, dacă aceasta corespunde condițiilor stabilite prin contract, să o recepționeze, precum și, atunci când este cazul, să o ridice.”

³¹ A se vedea art. 1864 alin (1) C.civ. „Atunci când obiectul contractului este o lucrare, beneficiarul este obligat să îi plătească antreprenorului prețul la data și locul recepției întregii lucrări, dacă prin lege sau contract nu se prevede altfel.”

Această noțiune trebuie diferențiată de predarea lucrării, cea din urmă este un fapt material, presupunând exclusiv comportamentul antreprenorului care este ținut să lase bunul la dispoziția beneficiarului și să se abțină de la orice act ce ar putea împiedica sau îngreuna intrarea acestuia în stăpânirea efectivă a bunului. În mod corelativ, clientul are în sarcina sa obligația de a prelua lucrarea, iar acest moment poate să se suprapună sau nu cu cel al recepției. Totuși, nu orice contract de antrepriză de lucrări este susceptibil de această construcție predare-preluare, ci doar acelea în care bunul se află în detenția antreprenorului.

Art. 1862³² Cod civil consideră îndeplinită obligația beneficiarului chiar în lipsa consimțământului său, în ipoteza refuzului nejustificat și imputabil de a efectua recepția. Așadar, dacă antreprenorul l-a notificat cu privire la efectuarea recepției, iar clientul în mod nejustificat nu o realizează într-un termen acceptabil, se consideră că recepția a avut loc.

Contractul de antrepriză nu este un contract translativ de proprietate, în consecință recepția în sine nu condiționează dobândirea proprietății de către beneficiar, acesta din urmă dobândește proprietatea prin simplul fapt al realizării bunului nou. Punctul de interes al recepției este strict chestiunea de transfer al riscurilor bunului, deoarece anterior acestui moment art. 1860 C.civ.³³ prevede că antreprenorul care utilizează materiale proprii suportă și

---

³² A se vedea art. 1862 alin (2) C.civ. „Dacă, fără motive temeinice, beneficiarul nu se prezintă sau nu comunică neîntârziat antreprenorului rezultatul verificării, lucrarea se socotește recepționată fără rezerve.”

³³ A se vedea art. 1860 C.civ. „Dacă anterior recepției lucrarea piere ori se deteriorează din cauze neimputabile beneficiarului, antreprenorul care a procurat materialul este dator să o refacă pe cheltuiala sa și cu respectarea condițiilor și termenelor inițiale, ținând seama, dacă este cazul, de regulile privind suspendarea fortuită a executării obligației. Atunci când materialul a fost procurat de beneficiar, acesta este ținut să suporte cheltuielile refacerii lucrării

riscul imposibilității de executare a propriei obligații, dar și riscul pieririi materialelor. După momentul recepției, indiferent de cine este cel care a procurat materialele, dacă bunul pierde fortuit, riscul se află în sarcina beneficiarului. Nu toate riscurile trec la beneficiar, întrucât cele ce privesc vicii și neconformități ascunse rămân în sarcina antreprenorului, deoarece sunt în strânsă legătura cu executarea contractului.

Așadar, recepția produce anumite consecințe juridice, precum exigibilitatea obligației de plată a prețului, transferul pazei și al riscurilor și eliberarea antreprenorului de răspunderea pentru vicii aparente și neconformitate³⁴. Această eliberare are loc, întrucât o recepționare fără rezerve din partea beneficiarului conduce la consecința că acesta nu va mai putea invoca față de antreprenor viciile aparente și neconformitățile lucrării³⁵.

---

numai dacă pieirea s-a datorat unui viciu al materialelor. În celelalte cazuri, beneficiarul este obligat să furnizeze din nou materialele, dacă pieirea sau deteriorarea nu este imputabilă antreprenorului. Dispozițiile prezentului articol nu sunt aplicabile atunci când pieirea sau deteriorarea are loc după recepția lucrării, situație în care antreprenorul rămâne răspunzător, dacă este cazul, în temeiul garanției contra viciilor și pentru calitățile convenite.”

³⁴ Philippe MALAURIE, Laurent AYNÉS, Pierre-Yves GAUTIER, *Drept civil. Contractele speciale*, Ed. Wolters Kluwer – România, Defrenois, 2009, coordonator al ediției în limba română M. Șcheaua, traducere – D. Dănișor, p. 422-423.

³⁵ A se vedea art. 1862 alin (3) C.civ. „Beneficiarul care a recepționat lucrarea fără rezerve nu mai are dreptul de a invoca viciile aparente ale lucrării sau lipsa aparentă a calităților convenite.”

B. **Garanția pentru vicii ascunse și pentru calitățile convenite**

Potrivit art. 1863³⁶ C.civ., antreprenorul garantează precum vânzătorul pentru viciile lucrării și calitățile consimțite. În primul rând, obligația de garanție trebuie diferențiată de răspunderea subiectivă, angajată pentru fapta proprie, întrucât aceasta din urmă are drept temei culpa dovedită sau cea prezumată și sancționează o neexecutare fără justificare a unei obligații contractuale³⁷. În schimb, garanția este independentă de culpă, obiectivă, antreprenorul nu este eliberat chiar dacă s-ar ivi un caz de forță majoră³⁸, prin urmare în momentul apariției riscului acoperit prin garanție antreprenorul are îndatorirea de a acoperi prejudiciul suferit de beneficiar.

Prevederile art. 1707³⁹ C.civ. reglementează viciile ascunse, ele fiind considerate defecte ale lucrului care îl fac necorespunzător întrebuințării sau care îi diminuează utilitatea sau valoarea, astfel încât beneficiarul nu ar fi încheiat contractul de antrepriză dacă ar fi cunoscut existența sa sau ar fi

---

³⁶ A se vedea art. 1863 C.civ. „Antreprenorul datorează garanție atât pentru viciile ascunse ale lucrării, cât și pentru conformitatea produselor livrate, potrivit dispozițiilor privind garanția contra viciilor lucrului vândut.”

³⁷ Dan CHIRICĂ, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, vol. I. Vânzarea și schimbul, Ed. a 2-a, reviz., Ed. Hamangiu, București, 2012, p.377.

³⁸ A se vedea art. 1713 C.civ. „Pierderea sau deteriorarea bunului, chiar prin forță majoră, nu îl împiedică pe cumpărător să obțină aplicarea măsurilor prevăzute la art. 1.710 alin. (1).”

³⁹ A se vedea art. 1707 C.civ. „Vânzătorul garantează cumpărătorul contra oricărui viciu ascuns care fac bunul vândut impropriu întrebuințării la care este destinat sau care îi micșorează în asemenea măsură întrebuințarea sau valoarea încât, dacă le-ar fi cunoscut, cumpărătorul nu ar fi cumpărat sau ar fi dat un preț mai mic. Este ascuns acel viciu care, la data predării, nu putea fi descoperit, fără asistență de specialitate, de către un cumpărător prudent și diligent. Garanția este datorată dacă viciul sau cauza lui exista la data predării bunului. Vânzătorul nu datorează garanție contra viciilor pe care cumpărătorul le cunoștea la încheierea contractului. În vânzările silite nu se datorează garanție contra viciilor ascunse.”

redus contraprestația. Gravitatea viciului este lăsată la aprecierea instanței investite cu soluționarea fondului, în consecință nu orice existență a unui viciu ascuns va antrena garanția datorată de antreprenor, deoarece rămâne în sarcina clientului să dovedească că nu ar mai fi contractat dacă le-ar fi cunoscut sau ar fi plătit un preț mai mic⁴⁰.

O altă condiție cu privire la viciile ascunse ale lucrării este ca acestea să nu fi fost descoperite de către beneficiar în momentul recepției, deși a acționat diligent și prudent, ele puteau fi identificate doar de către un specialist. Prin urmare, când clientul „este un profan se consideră că viciul este ascuns dacă nu putea fi decelat în urma unei examinări normale, având în vedere resursele personale ale acestuia (apreciere în concreto) și un comportament fără reproș al unei persoane dotate cu asemenea resurse (apreciere în abstracto)”⁴¹. Caracterul ocult al viciului presupune inclusiv faptul că beneficiarul nu trebuie să-l cunoască la momentul încheierii contractului, în caz contrar această garanție nu mai funcționează.

Pe lângă aceste aspecte, este necesar ca acest viciu să fi existat în momentul recepției, „rațiunea acestei condiții este tocmai ideea că această garanție pentru viciile ascunse ale lucrului, în condițiile în care aceste vicii sunt de fapt nimic altceva decât riscuri ale lucrului, funcționează și este întemeiată pe regulile ce guvernează materia riscurilor”⁴². În consecință, dacă s-ar ivi ulterior acestui moment riscul pieririi fortuite a lucrării este deja transferat la beneficiar, el fiind cel ce suportă consecințele prejudiciabile, conform regulii *res perit domino*⁴³.

---

⁴⁰ D. CHIRICĂ, *Tratat de drept civil.*, p.411-412.

⁴¹ *Ibidem*, p. 407.

⁴² Codruța E. MANGU, *Accepțiuni și manifestări ale riscului în principalele contracte civile speciale comutative*, Timișoara, 2011, p. 376.

⁴³ A se vedea art. 558 C.civ. „Proprietarul suportă riscul pieririi bunului, dacă acesta n-a fost asumat de o altă persoană sau dacă prin lege nu se dispune altfel.”.

La momentul recepției, clientul are îndatorirea să verifice lucrarea și să sesizeze orice viciu aparent sau orice lipsă aparentă a calităților consimțite, acest ultim aspect presupunând faptul că printr-o examinare a lucrării, fără cunoștințe de specialitate, beneficiarul poate observa că lucrarea nu este conformă din punct de vedere calitativ sau cantitativ. În schimb, în ceea ce privește lipsurile calitative sau cantitative ascunse antreprenorul datorează o garanție, aplicându-se același regim juridic ca și în cazul viciilor ascunse, potrivit dispozițiilor art. 1714⁴⁴ C.civ.

Mijlocul prin care beneficiarul se poate proteja în cazul ivirii unui risc ce privește viciile ascunse sau neconformitățile lucrării este acțiunea în garanție, însă aceasta trebuie exercitată în termenul general de prescripție de 3 ani, care începe să curgă din momente diferite, în funcție de natura lucrării, construcție sau alt bun, potrivit dispozițiilor Codului civil⁴⁵. Art. 2531 alin. (4)

---

⁴⁴ A se vedea art. 1714 C.civ. „Dispozițiile privitoare la garanția contra viciilor ascunse se aplică și atunci când bunul vândut nu corespunde calităților convenite de către părți.”

⁴⁵ A se vedea art. 2531 C.civ. „Dacă prin lege nu se prevede altfel, prescripția dreptului la acțiune pentru viciile ascunse începe să curgă: a) în cazul unui bun transmis sau al unei lucrări executate, alta decât o construcție, de la împlinirea unui an de la data predării ori recepției finale a bunului sau a lucrării, în afara cazului în care viciul a fost descoperit mai înainte, când prescripția va începe să curgă de la data descoperirii; b) în cazul unei construcții, de la împlinirea a 3 ani de la data predării sau recepției finale a construcției, afară numai dacă viciul a fost descoperit mai înainte, când prescripția va începe să curgă de la data descoperirii. Pentru executarea unor lucrări curente, termenele prevăzute la alin. (1) sunt de o lună, în cazul prevăzut la lit. a), respectiv de 3 luni, în cazul prevăzut la lit. b).(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) se aplică și în cazul lipsei calităților convenite ori al lipsurilor cantitative, însă numai dacă oricare dintre aceste lipsuri nu puteau fi descoperite, fără cunoștințe speciale, printr-o verificare normală. Termenele prevăzute în prezentul articol sunt termene de garanție înăuntrul cărora viciile trebuie, în toate cazurile, să se ivească. ”

C. civ.⁴⁶ menționează în mod expres că viciile, respectiv neconformitățile trebuie să apară înăuntrul termenelor de garanție de un an, trei ani, o lună, respectiv trei luni. Cu toate acestea, antreprenorul va putea face proba contrară, înlăturând prezumțiile legale relative de ivire și de descoperire a viciilor și neconformităților, dovedind că acestea s-au ivit după expirarea termenelor de garanție sau că ar fi fost descoperite la o dată anterioară, în prima ipoteză garanția nu mai funcționează, iar în cea de a doua termenul de prescripție curge de la dată precedentă⁴⁷.

Prin urmare, dacă în cursul termenului de garanție acordat de lege beneficiarului se ivește un viciu ascuns sau o neconformitate neidentificată în cursul recepției în mod neimputabil, antreprenorul este obligat în baza garanției să îi acopere prejudiciul astfel produs prin una din modalitățile prevăzute de lege. Astfel situațiile precum caz fortuit sau forță majoră nu-l vor elibera pe antreprenor de îndatorirea aceasta. Trebuie însă subliniat faptul că această garanție „este inclusă de drept în contract, fără a fi necesar ca părțile să o stipuleze în mod expres, fiind așadar legală, ea nu este însă imperativă, ceea ce permite părților ca, prin înțelegerea lor, să o modifice”⁴⁸.

---

⁴⁶ A se vedea art. 2531 alin (4) C.civ. „Termenele prevăzute în prezentul articol sunt termene de garanție înăuntrul cărora viciile trebuie, în toate cazurile, să se ivească. ”

⁴⁷ D. CHIRICĂ, *Tratat de drept civil.*, p. 418.

⁴⁸ *Ibidem*, p. 399.

C. **Riscul sporirii onerozității propriiei obligații**

Obligațiile asumate prin contract trebuie îndeplinite, chiar și în situația în care acestea devin mai dificil de realizat, fie din cauza creșterii costurilor asociate îndeplinirii propriilor obligații, fie din cauza reducerii valorii beneficiilor primite în schimb⁴⁹, prin urmare părțile sunt responsabile să-și onoreze angajamentele în ciuda apariției unor circumstanțe care pot afecta inițial echilibrul contractului. Astfel, regula este că dacă îți asumi o obligație trebuie să execuți, chiar dacă executarea devine mai oneroasă, de aceea pentru a discuta despre impreviziune nu este suficient doar un dezechilibru între prestații, este necesară o discrepanță semnificativă. În consecință, sporirea onerozității propriilor obligații o suportă antreprenorul, el poate constata în cursul executării contractului, că apar prestații suplimentare care trebuie efectuate. Aceste riscuri independente de recepție, în mod normal sunt în sarcina antreprenorului, însă acesta le poate ajusta tocmai prin modul în care fixează prețul, transferându-le în tot sau în parte în sarcina beneficiarului.

În cazul contractului de antrepriză este posibil ca prețul propriu-zis să fie determinat ulterior încheierii contractului, chiar ulterior executării

---

⁴⁹ A se vedea art. 1271 C.civ. „Părțile sunt ținute să își execute obligațiile, chiar dacă executarea lor a devenit mai oneroasă, fie datorită creșterii costurilor executării propriiei obligații, fie datorită scăderii valorii contraprestației. Cu toate acestea, dacă executarea contractului a devenit excesiv de oneroasă datorită unei schimbări excepționale a împrejurărilor care ar face vădit injustă obligarea debitorului la executarea obligației, instanța poate să dispună:a) adaptarea contractului, pentru a distribui în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile ce rezultă din schimbarea împrejurărilor;b) încetarea contractului, la momentul și în condițiile pe care le stabilește.”

obligățiilor⁵⁰, întrucât la momentul încheierii contractului acesta este determinabil în temeiul criteriilor fixate de lege, „prețul depinde într-adevăr, aici, de o activitate umană, a cărei întindere poate să nu fie cunoscută dinainte”⁵¹. Codul civil reglementează trei modalități de stabilire a prețului în cazul contractului de antrepriză, prețul estimat⁵², prețul stabilit în funcție de valoarea lucrărilor⁵³, respectiv prețul forfetar⁵⁴. Criteriul pentru această tipologie de preț este modul în care pendulează riscurile între părți: prețul forfetar presupune că riscurile lucrării revin antreprenorului, cel estimativ

---

⁵⁰ A se vedea art. 1854 C.civ. „Prețul antreprizei poate consta într-o sumă de bani sau în orice alte bunuri sau prestații. Prețul trebuie să fie serios și determinat sau cel puțin determinabil. Atunci când contractul nu cuprinde clauze referitoare la preț, beneficiarul datorează prețul prevăzut de lege ori calculat potrivit legii sau, în lipsa unor asemenea prevederi legale, prețul stabilit în raport cu munca depusă și cheltuielile necesare pentru executarea lucrării ori prestarea serviciului, avându-se în vedere și uzanțele existente. ”.

⁵¹ Ph. MALAURIE, L. AYNÉS, P.-Y. GAUTIER, *Drept civil. Contractele speciale*, p. 419.

⁵² A se vedea art. 1865 C.civ. „Atunci când, cu ocazia încheierii contractului, prețul lucrărilor sau al serviciilor a făcut obiectul unei estimări, antreprenorul trebuie să justifice orice creștere a prețului. Beneficiarul nu este ținut să plătească această creștere decât în măsura în care ea rezultă din lucrări sau servicii care nu puteau fi prevăzute de către antreprenor la momentul încheierii contractului.”.

⁵³ A se vedea art. 1866 C.civ. „Dacă prețul este stabilit în funcție de valoarea lucrărilor executate, a serviciilor prestate sau a bunurilor furnizate, antreprenorul este ținut, la cererea beneficiarului, să îi dea socoteală despre stadiul lucrărilor, despre serviciile deja prestate și despre cheltuielile deja efectuate.”.

⁵⁴ A se vedea art. 1867 C.civ. „Atunci când contractul este încheiat pentru un preț global, beneficiarul trebuie să plătească prețul convenit și nu poate cere o diminuare a acestuia, motivând că lucrarea sau serviciul a necesitat mai puțină muncă ori a costat mai puțin decât s-a prevăzut. Tot astfel, antreprenorul nu poate pretinde o creștere a prețului pentru motive opuse celor menționate la alin. (1). Prețul forfetar rămâne neschimbat, cu toate că s-au adus modificări cu privire la condițiile de executare inițial prevăzute, dacă părțile nu au convenit altfel.”.

reduce parțial riscurile din sarcina antreprenor și, în final, cel stabilit în funcție de valoarea lucrărilor transferă riscurile lucrării la beneficiar. Aceste texte legale cuprind de fapt reglementări cu privire la obiectul obligației beneficiarului – plata prețului – și obiectul obligației antreprenorului – executarea lucrării pentru a se atinge rezultatul contractual –, prin urmare ele se referă la corelația prețului cu contraprestația.

Într-un contract cu preț forfetar, suma globală convenită de părți rămâne constantă pe parcursul executării acestuia, fără a fi supusă modificărilor unilaterale din partea beneficiarului sau a antreprenorului. Consecința este că beneficiarul rămâne obligat să plătească prețul stabilit, iar antreprenorul nu poate solicita o majorare a acestuia, chiar dacă costurile de execuție sunt mai mari decât estimarea inițială. De asemenea, beneficiarul nu poate cere o reducere a prețului, chiar dacă lucrarea a necesitat mai puține resurse decât s-a anticipat. În momentul în care antreprenorul își asumă un preț forfetar înseamnă că acesta a stabilit contractual că va face tot ceea ce este necesar, toate lucrările necesare pentru a atinge rezultatul dorit de beneficiar, întrucât această sumă globală consimțită de părți nu este susceptibilă de modificare și nu este nici corelată cu eventualele lucrări pe care antreprenorul ar trebui să le execute.

Prin urmare, antreprenorul își asumă doua riscuri: riscul ca pe parcursul derulării contractului prețul manoperei, costul materialelor să crească și riscul ca lucrarea, rezultatul pe care l-a asumat față de beneficiar să implice executarea unor prestații suplimentare pe care nu le-a putut anticipa. Ambele riscuri vor face ca în esență obligația lui să devină mai oneroasă, cu alte cuvinte va avea costuri mai mari în executarea contractului, fie pentru că se scumpesc materialele, fie pentru că descoperă necesitatea unor lucrări pe care nu le-a prevăzut. Totuși există și anumite avantaje posibile în ceea ce îl privește pe antreprenor, în măsura în care, pe parcursul derulării contractului

se constată că sunt necesare prestații de un cost mai mic decât cel preconizat, el va obține un spor patrimonial, însă pentru client „prezintă pericolul ca antreprenorul să execute lucrările cu cheltuieli minime, în detrimentul calității lucrării”⁵⁵

În contrast cu prețul forfetar, care este fixat definitiv de părți înainte de începerea executării lucrării, prețul de deviz este doar estimativ la momentul încheierii contractului. Acesta este determinat pe baza unei evaluări a costurilor anticipate pentru finalizarea lucrării, însă suma exactă nu este stabilită în mod precis, prețul de deviz este determinabil, adică va fi calculat în mod real la finalul lucrării, pe baza cheltuielilor efective. Astfel, prețul final datorat de client va fi determinat prin însumarea costurilor efectiv înregistrate în timpul execuției contractului.⁵⁶ În ipoteza în care antreprenorul a stabilit un preț estimativ în sarcina sa se va regăsi un singur risc, riscul scumpirii materialelor, însă nu mai preia riscul unor lucrări care se dovedesc a fi necesare și care nu puteau fi anticipate la momentul încheierii contractului. De subliniat faptul că, lucrările suplimentare pentru care nu-și asumă un risc sunt cele ce nu puteau fi prevăzute în mod obiectiv de către antreprenor, ele fiind imprevizibile la acel moment, în legătură cu a căror necesitate antreprenorul se afla într-o eroare scuzabilă, neimputabilă. În consecință, aceasta este diferența față de prețul forfetar, aici își asumă doar riscul costurilor suplimentare generate de chestiuni strict economice. „Acest sistem îi permite antreprenorului să transfere dificultățile neașteptate întâlnite în activitatea sa, ceea ce este mai puțin rigid decât convenția forfetară, și clientul să nu depindă de corectitudinea antreprenorului, ceea ce asigură o previzibilitate mai mare”⁵⁷

---

⁵⁵ Ph. MALAURIE, L. AYNÉS, P.-Y. GAUTIER, *Drept civil. Contractele speciale*, p. 420.

⁵⁶ D. CHIRICĂ, *Drept civil. Contracte speciale*, p. 252.

⁵⁷ Ph. MALAURIE, L. AYNÉS, P.-Y. GAUTIER, , *Drept civil. Contractele speciale*, p. 422.

În final, art. 1866⁵⁸ C.civ. reglementează prețul stabilit în funcție de valoarea lucrărilor sau a bunurilor furnizate, în această ipoteză antreprenorul este obligat, la cererea beneficiarului, să furnizeze o raportare detaliată cu privire la progresul lucrărilor, serviciile prestate până în momentul respectiv și cheltuielile efectuate. Această îndatorire implică furnizarea informațiilor utile pentru a permite beneficiarului să monitorizeze și să evalueze corect stadiul, calitatea executării contractului, respectiv costurile aferente, cu scopul de a anticipa cât de cât întinderea prestației sale. Astfel, la momentul încheierii contractului nu se determină un preț propriu-zis, ci se stabilesc criterii legale pe baza cărora acesta va fi stabilit. Consecința practică a alegerii unui preț calculat *post factum* este faptul că, din punct de vedere juridic, antreprenorul nu își asumă nici riscul sporirii costurilor executării contractului, nici riscul aparițiilor unor lucrări suplimentare, care nu puteau fi prevăzute, ambele riscuri se găsesc la beneficiar, el este ținut să achite prețul integral la momentul finalizării lucrării.

Așadar, prețurile privite în această ordine, conturează o descreștere a riscurilor asumate de antreprenor, la prețul forfetar acesta avea în sarcina sa ambele riscuri, iar la cel stabilit *post factum*, antreprenorul nu-și asumă niciunul dintre riscurile ilustrate. Aceste dispoziții legale surprind legătura între preț și contraprestație, atunci când prețul nu poate fluctua în funcție de costul contraprestației înseamnă că toate riscurile sunt suportate de antreprenor, dacă poate fluctua doar în anumite condiții atunci riscurile sunt partajate între părți, iar dacă acesta variază în funcție de contraprestație,

---

⁵⁸ A se vedea art. 1866 C.civ. „Dacă prețul este stabilit în funcție de valoarea lucrărilor executate, a serviciilor prestate sau a bunurilor furnizate, antreprenorul este ținut, la cererea beneficiarului, să îi dea socoteală despre stadiul lucrărilor, despre serviciile deja prestate și despre cheltuielile deja efectuate.”.

deoarece este stabilit doar la final, toate riscurile sunt în sarcina beneficiarului.

D. **Concluzie parțială cu privire la riscurile după recepție**

Capitolul referitor la riscurile după recepție evidențiază tranziția răspunderii principale de la antreprenor la beneficiar, odată cu finalizarea recepției lucrării. Importanța recepției, ca îndatorire contractuală, prin care se validează conformitatea lucrării din perspectiva beneficiarului, transferând astfel riscurile pieirii fortuite sau ale neconformității aparente asupra acestuia. Totuși, anumite riscuri rămân în sarcina antreprenorului, acestea fiind reglementate prin garanția pentru vicii ascunse sau pentru lipsa calităților convenite. În etapa ulterioară recepției, garanția pentru vicii ascunse obligă antreprenorul să remedieze deficiențele care afectează utilitatea lucrării, indiferent de culpa sa. Cu precizarea că aceste defecte trebuie să existe la momentul recepției, însă să nu fi fost descoperite de către beneficiarul care a acționat în mod diligent. În același timp, riscul sporirii onerozității obligațiilor, care derivă din fluctuații de preț sau alte împrejurări imprevizibile, poate influența echilibrul contractual. Acest risc, specific obligațiilor de antrepriză, este delimitat prin clauze contractuale privind ajustarea prețului, asigurând o repartizare echitabilă a consecințelor financiare între părți.

Concluzie

În momentul în care discutăm despre **contractul de antrepriză**, ca principiu, antreprenorul acționează pe riscul propriu, fiindcă are capacitatea de a acționa independent în privința aspectelor economice și operaționale ale proiectului, bucurându-se de libertatea de a organiza și executa lucrările. Cu alte cuvinte, legiuitorul a avut în vedere calitatea sa de profesionist și autonomia de care se bucură, iar consecința acestora este suportarea riscurilor⁵⁹. Aceste riscuri se găsesc în sarcina sa având în vedere calitatea sa de debitor al obligației de a executa lucrarea, aici intră în discuție riscurile materialelor pe care el folosește, imposibilitatea fortuită de executare a obligației, riscul sporirii onerozității obligațiilor asumate.

O relevanță majoră în materia riscurilor o prezintă **obligația asumată de antreprenor**, iar acesta, de regulă, își asumă **obligații de rezultat** și doar prin excepție **obligații de mijloace**. Această distincție dintre obligații influențează modul de repartizare a riscurilor: în cazul obligațiilor de rezultat, antreprenorul trebuie să atingă un anumit obiectiv, iar dacă acesta nu poate fi realizat, nu va putea pretinde prețul lucrării, în schimb, în cazul obligațiilor de mijloace, antreprenorul poate fi exonerat de răspundere dacă dovedește că a depus toate diligențele necesare.

În perioada de executare a lucrării, înainte de recepție, antreprenorul suportă **riscul bunului**, care presupune deteriorarea sau pierirea fortuită a materialelor utilizate. În măsura în care materialele sunt puse la dispoziție de către el, (părțile trebuie să deroge în mod explicit pentru ca materialele să provină de la client), antreprenorul suportă riscul pieririi fortuite a materialelor, fiind obligat să aducă altele în loc și adesea să execute din nou lucrarea la același preț. Un alt risc ce se poate ivi pe parcursul derulării

---

⁵⁹ G. Ilie, *Riscurile în contracte*, p. 95.

contractului este **riscul obligației**. Acesta intervine atunci când apare imposibilitatea fortuită de executare, caz în care antreprenorul nu mai poate pretinde plata prețului. Tot anterior recepției, **obligația de informare** joacă un rol esențial în echilibrarea riscurilor contractuale, întrucât antreprenorul trebuie să aducă la cunoștința beneficiarului orice impediment care poate afecta execuția contractului. Dacă beneficiarul refuză să ia măsuri, acesta preia riscul unei executări necorespunzătoare.

Transferul riscurilor se face în momentul **recepției**, aceasta din urmă presupune verificarea și confirmarea de către creditor a faptului că obligația contractuală s-a executat conform. Contractul de antrepriză nu este translativ de proprietate, recepția în sine nu condiționează dobândirea proprietății de către beneficiar, ea prezintă interes în ceea ce privește strămutarea riscurilor de la antreprenor la beneficiar. Riscul bunurilor se mută la beneficiar, așadar dacă anterior recepției bunul pierde din cauze exterioare, evenimente fortuite străine de lucru și de eventuale vicii ascunse, riscurile sunt integral la antreprenor, iar după momentul recepției, ele se regăsesc la beneficiar. Într-adevăr, din momentul recepției, riscurile se mută la beneficiar, dar nu toate, o parte din riscuri sunt în continuare acoperite prin garanțiile pe care le oferă antreprenorul.

Ulterior realizării recepției antreprenorul este ținut de **garanția legală pentru vicii ascunse și calități convenite**, întocmai ca vânzătorul. Prin urmare, în cazul în care în cursul termenului de garanție acordat de lege se constată existența unui viciu ascuns sau a unei neconformități neidentificate în timpul recepției din motive neimputabile, antreprenorul este obligat să acopere prejudiciul suferit de către beneficiar. Considerarea acestei obligații de garanție ca fiind un risc pentru antreprenor este motivată de faptul că această îndatorire este una cu caracter obiectiv,

independentă de orice culpă a acestuia⁶⁰. Consecințele juridice determinate de activarea obligației de garanție se prezintă ca un risc, deoarece acestea se concretizează într-o micșorare a patrimoniului antreprenorului, ca urmare a necesității remedierii acestor inconveniente⁶¹ prin una dintre modalitățile prevăzute de lege.

Cele trei texte reglementate de Codul civil⁶² cu privire la preț se referă la întinderea riscurilor pe care le asumă antreprenorul. Așadar, **prețul forfetar** îl expune la toate riscurile posibile legate de sporirea onerozității propriiei obligații, însă are și o șansă de a obține un profit mai mare, în măsura în care obligația este mai puțin oneroasă decât a anticipat el. În cazul **prețului estimat sau de deviz**, se face un deviz înainte de încheierea contractului, adică antreprenorul face o estimare anticipată a costurilor presupuse de lucrări, în prezența acestui preț el păstrează un singur risc, riscul

---

⁶⁰ Codruța E. MANGU, *Accepțiuni și manifestări ale riscului*, p. 372.

⁶¹ *Ibidem*, p. 376.

⁶² A se vedea art. 1865 C.civ. „Atunci când, cu ocazia încheierii contractului, prețul lucrărilor sau al serviciilor a făcut obiectul unei estimări, antreprenorul trebuie să justifice orice creștere a prețului. Beneficiarul nu este ținut să plătească această creștere decât în măsura în care ea rezultă din lucrări sau servicii care nu puteau fi prevăzute de către antreprenor la momentul încheierii contractului.”.

A se vedea art. 1866 C.civ. „Dacă prețul este stabilit în funcție de valoarea lucrărilor executate, a serviciilor prestate sau a bunurilor furnizate, antreprenorul este ținut, la cererea beneficiarului, să îi dea socoteală despre stadiul lucrărilor, despre serviciile deja prestate și despre cheltuielile deja efectuate.”.

A se vedea art. 1867 C.civ. „Atunci când contractul este încheiat pentru un preț global, beneficiarul trebuie să plătească prețul convenit și nu poate cere o diminuare a acestuia, motivând că lucrarea sau serviciul a necesitat mai puțină muncă ori a costat mai puțin decât s-a prevăzut. Tot astfel, antreprenorul nu poate pretinde o creștere a prețului pentru motive opuse celor menționate la alin. (1). Prețul forfetar rămâne neschimbat, cu toate că s-au adus modificări cu privire la condițiile de executare inițial prevăzute, dacă părțile nu au convenit altfel.”.

ca lucrările pe care le-a asumat prin deviz să fie mai scumpe decât preconizase. În cele din urmă, **prețul stabilit în funcție de valoarea lucrărilor** îl păzește pe antreprenor de aceste riscuri, deoarece nu va suporta nici riscul sporirii onerozității propriilor obligații, nici riscul apariției unor prestații suplimentare pe care ar trebui să le facă și nu le-a anticipat.

Bibliografie

- ALEXANDRESCO Dimitrie, Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni străine, tomul V, Tipografia națională, Iași, 1928;
- ALEXANDRESCO Dimitrie, Principiile dreptului civil român, vol. III, Ed. Tipografia Curții Regale F. Gobl Fii, București, 1926;
- CHIRICĂ Dan, Drept civil. Contracte speciale, Ed. Lumina Lex, București, 1997;
- CHIRICĂ Dan, Tratat de drept civil. Contracte speciale, vol. I. Vânzarea și schimbul, Ed. a 2-a, reviz., Ed. Hamangiu, București, 2012;
- DEAK Francisc, Tratat de drept civil. Contracte speciale, vol. II, Ediția a IV-a actualizată de Lucian Mihai și Romeo Popescu, Ed. Universul Juridic, București, 2006;
- DINCĂ Răzvan, Contracte civile special în noul cod civil, Universul Juridic, București, 2013;
- HAMAGIU Constantin, Rosetti-Bălănescu Ion, Băicoianu Alexandru, Tratat de drept civil român, vol. II, Ed. All, București, 2002;
- ILIE George-Alexandru, Riscurile în contracte de la vechiul cod la noul cod civil, Ed. Universul Juridic, București, 2012 ;
- MALAUERIE Philippe, AYNÉS Laurent, Gautier Pierre-Yves, Drept civil. Contractele speciale, Ed. Wolters Kluwer – România, Defrenois, 2009, coordonator al ediției în limba română M. Șcheaua, traducere – D. Dănișor;
- MANGU Codruța E., Accepțiuni și manifestări ale riscului în principalele contracte civile speciale comutative, Timișoara, 2011;
- MOTICA Radu, NEGRESCU Dan, Lexicon juridic latin-român, Lumina Lex, București, 2001;
- POP Liviu, POPA Ionuț-Florin, VIDU Stelian Ioan, Tratat elementar de drept civil: Obligații, Universul Juridic, București, 2012 ;
- VASILESCU Paul, Drept civil. Obligații, Ed. Hamangiu, București, 2012.